

Saksbehandler: Olav Fykse Tveit

Saksdokumenter:

Förslag om avveckling av Nordiska ekumeniska rådet (*vedlagt*)

Saksframlegg (NB – u.off.) (*vedlagt*)

Samarbeid i Norden

Sammendrag

Det har på forsommaren kome fleire innspel med tanke på vidare nordisk samarbeid, særleg to skriftlege forslag frå Sverige/Finland og frå Danmark, sjå vedlegg.

Det svensk/finske forslaget legg opp til eit Nordisk institut för ekumenik (NIE) i Sigtuna i Sverige, med ei verksemd som langt på veg vidarefører arbeidet i Nordisk ekumenisk råd (NER). Det er frå forslagsstillarane tenkt at det også skal gjelde personalet, i alle fall direktøren. Derimot er det tenkt ei forenkling av styringsorgana, då Sigtunastiftelsen kan vere arbeidsgjevar.

Forslaget frå Mellomkirkelig Råd i Den danske folkekirke legg opp til eit utstrakt nettverkssamarbeid, lokalt engasjement med besøk og utveksling, med visse sentrale møtepunkt for kyrkjene som ein har i dag, evt. breide nordiske møte med visse mellomrom. Eventuelt kan ein ha ein sekretariatsfunksjon, men i så fall svært lite, eventuelt knytt til instansar i dei nordiske landa etter ein viss turnusordning.

MKR må no vurdere korleis ein vil forholde seg til desse forslaga.

Framlegg til vedtak:

1. Den norske kyrkja tek aktivt del i avviklinga av NER gjennom styredeltaking så lenge Dnk er medlem (ut dette året), for å gjere vårt til at dette vert rydda opp så god måte som råd.
2. MKR takkar Per Oskar Kjølås for sin viktige innsats i styret i NER i ei svært krevjande tid for det nordiske økumeniske samarbeidet.
3. Dersom det er rimeleg å yte innsats frå MKR si side til opprydding og avvikling av NER også etter 01.01.04 – fordi Dnk har vore eitt av medlemene i NER – har AU fullmakt til å gjere vedtak om det.
4. MKR vil - i samsvar med vedtaket i KM 2003 – arbeide for ei forenkling og fornying av nordisk økumenisk samarbeid og samarbeidet mellom dei lutherske folkekyrkjene i Norden, langs dei hovudlinjene som er presentert i eit forslag frå Den danske folkekirke.
5. MKR avventar ei vidare avklaring om premissane for eventuelle nye tiltak, m.a. mandat og tilsetjing av personell. Eventuell tilslutning til nye organisatoriske tiltak krev eige vedtak.
6. Generalsekretæren fører vidare ein samtale med samarbeidspartnarane langs dei linjene MKR har trekt opp.

Förslag om avveckling av Nordiska ekumeniska rådet Bakgrund till styrelsens förslag

Medlemmar som lämnat/beslutat lämna NER efter representantskapet 2002

Den norske kirke beslöt i sitt kyrkomöte den 9 november 2002 att lämna Nordiska ekumeniska rådet i och med utgången av 2003.

Den danske Folkekirkes mellemkirkelige Råd beslöt den 4 december 2002 att lämna Nordiska ekumeniska rådet i och med utgången av 2003.

Svenska Baptistsamfundet meddelade den 28 november att man beslutat lämna Nordiska ekumeniska rådet i och med utgången av 2002.

Metodistkyrkan i Norden och Baltikum meddelade den 31 mars att man den 8 mars 2003 beslutat att med omedelbar verkan lämna Nordiska ekumeniska rådet

Ärkebiskoparna Hammars och Paarmas initiativ

Den 10 december 2002 överlade Svenska kyrkans och Evangelisk-lutherska kyrkans i Finland ärkebiskopar om det framtida nordiska ekumeniska samarbetet. De meddelade NERs medlemmar och observatörer att de ser "ett behov av ökat samarbete kring de nordiska ekumeniska frågorna, och kommer därför att verka för att finna gemensamma former för detta." De beslöt "att ta initiativ till att förslag, som drar konsekvenserna av den minskade medlemsbasen, lägges fram vid NER:s årsmöte i augusti 2003,". (bil 2003/15 a)

Motioner om avveckling av NER

I NERs styrelsesammanträde den 2 april 2003 behandlades två skrivelser, en från Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland, en från Svenska kyrkan, angående avveckling av Nordiska ekumeniska rådet. NERs styrelse beslöt att "till NERs representantskap bereda frågan om avvecklingen av NER under 2004". (bil 2003/15b; 2003/15c)

"Plan för fortsatt nordisk ekumenisk samverkan"

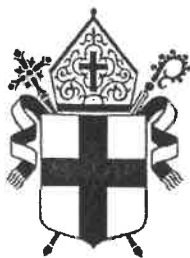
Den 26 maj 2003 sändes från Svenska kyrkans kansli "Avvecklingen av NER och tillskapandet av Nordiska Institutet för Ekumenik (NIE) i samarbete med Sigtunastiftelsen" till NERs medlemmar och observatörer. Denna "plan för fortsatt nordisk ekumenisk samverkan" antogs av Svenska kyrkans kyrkostyrelse den 21-22 maj 2003 och av Evangelisk-lutherska kyrkans i Finland Utrikesråd den 4 juni 2003. (bil 2003/15d)

"Det fremtidige nordiske økumeniske samarbejde"

Den 4 juni 2003 sändes från Den danske Folkekirkes mellemkirkelige Råd ett förslag rörande framtida nordiskt ekumeniskt samarbete till NERs medlemmar och observatörer. Detta förslag hade utarbetats av en arbetsgrupp och antagits av Det mellemkirkelige Råd den 14 maj 2003. (bil 2003/15e)

Förslag till beslut

NERs styrelse beslöt den 10 juni 2003 att föreslå representantskapet följande (mot bakgrund av ovanstående): "Nordiska ekumeniska rådets styrelse föreslår därför NERs representantskap att fr o m representantskapet 2004 lägga ned NER samt att uppdra åt NERs styrelse att dessförinnan avveckla verksamheten"

repr.skap
2003/15a

2002-12-10

Till
Nordiska ekumeniska rådets medlemmar och observatörer

Genom de norska och danska folkkyrkornas beslut att utträda ur Nordiska ekumeniska rådet (NER) från och med den 1 januari 2004 har förutsättningarna för NER:s fortsatta arbete radikalt förändrats. Detta gäller såväl finansieringen av verksamheten som dess innehåll.

Som ärkebiskopar i Svenska kyrkan och Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland ser vi ett behov av ökat samarbete kring de nordiska ekumeniska frågorna, och kommer därför att verka för att finna gemensamma former för detta.

Vi önskar på så sätt svara mot de utmaningar vi delar som lutherska folkkyrkor i Norden. Det är vår övertygelse att nordisk lutherdom har särskilda bidrag att ge till den världsvida ekumeniken.

Vi förutsätter att NER:s verksamhet fortsätter som planerat under 2003.

Vi kommer i våra kyrkors beslutande organ att ta initiativ till att förslag, som drar konsekvenserna av den minskade medlemsbasen, lägges fram vid NER:s årsmöte i augusti 2003.

Vid överläggningar i Uppsala

KG Hammar
Ärkebiskop

Jukka Paarma
Ärkebiskop

Svenska kyrkan
Kyrkokansliet

repr.skap
2003/15 b

Uppsala 5 mars 2003

Nordiska ekumeniska rådet
Uppsala

Förslag till Nordiska ekumeniska rådets årsmöte

Svenska kyrkans Kyrkostyrelse beslöt vid sitt sammanträde 2003-01-30 att föreslå Nordiska ekumeniska rådets årsmöte i augusti 2003 att under 2004 avveckla Nordiska ekumeniska rådets verksamhet, vilket förslag härmed överlämnas till NER:s styrelse för beredning inför årsmötet.

Utdrag ur Kyrkostyrelsens protokoll bifogas.

Med vänlig hälsning

Carl Axel Aurelius
Tf Generalsekreterare

SUOMEN EVANKELIS-LUTERILAINEN KIRKKO
EVANGELISK-LUTHERSKA KYRKAN I FINLAND
KIRKON ULKOASIAIN NEUVOSTO
KYRKANS UTRIKESRÅD

---

den 21 mars 2003

repr.skap
2003/15 c

Till
Styrelsen av Nordiska ekumeniska rådet

Kyrkans utrikesråd beslöt vid sitt sammanträde den 21 mars att föreslå till styrelsen av Nordiska ekumeniska rådet att

Nordiska ekumeniska rådets årsmöte 2003 på Island fattar beslut om avvecklandet av NER's verksamhet under år 2004.

KYRKANS UTRIKESRÅD

Ärkebiskop

Jukka Paarma

Ecklesiastikråd

Risto Cantell

Avvecklingen av NER och tillskapandet av Nordiska Institutet för Ekumenik (NIE) i samarbete med Sigtunastiftelsen

1 Avvecklingen av NER

- a. Mars 2003 – förslag till NER:s styrelse från Evangelisk-Lutherska kyrkan i Finland och Svenska Kyrkan om avveckling av NER
- b. April 2003 - NER:s styrelse
- c. Augusti 2003 – NER:s årsmöte. Första beslut om avveckling av NER. (Stadgarna föreskriver två på varandra följande årsmötesbeslut)
Presentation av NIE.
- d. NER:s styrelse och direktor har det juridiska ansvaret för de olika avtal NER tecknat. Styrelsen har ansvaret för organisationens avveckling. Detta gäller såväl lokaler och verksamhet som personal. NER:s styrelse har det direkta arbetsgivaransvaret, inte de enskilda medlemskyrkorna.
- e. Årsmöte så tidigt som möjligt 2004. Andra beslut om avveckling av NER.

2 Verksamhetsplanering för Nordiska Institutet för Ekumenik (NIE)

Sedan den Norske Kirke och den Danske Folkekirke anmält sitt utträde ur Nordiska Ekumeniska rådet har de finansiella möjligheterna att fortsätta denna organisations verksamhet upphört. I denna situation har Svenska kyrkan och den Evangelisk-Lutherska Kyrkan i Finland tagit kontakt med Islands kyrka och Sigtunastiftelsen för att upprätta en plan som garanterar en fortsättning av det nordiska ekumeniska samarbetet.

Genom inrättandet av ett nordiskt institut för ekumenik kan nordiska folkkyrkor, som majoritetskyrkor, ta ansvar för ett brett ekumeniskt samarbete, som involverar alla kyrkor och samfund i Norden. På så sätt kan kontinuiteten i det nordiska ekumeniska utbytet bevaras i en ny och mera flexibel organisatorisk form.

Genom att samverka med Sigtunastiftelsen för att utveckla denna verksamhet uppnås en rad fördelar. Sigtunastiftelsen är en fristående aktör med ett nordiskt ekumeniskt dialoguppdrag. Det gamla Nordiska Ekumeniska Institutet hade här sin bas och Sigtunastiftelsen var en av dess grundare och är fortsatt medlem i Nordiska Ekumeniska Rådet. Sigtunastiftelsen har en lång tradition som öppen mötesplats för dialog mellan kyrka, samhälle, kultur och vetenskap och ett väl etablerat namn inom europeisk ekumenik.

Då Sigtunastiftelsen administrerar verksamheten åt kyrkorna kan en tung infrastruktur undvikas. Synergieffekter kan dessutom uppnås inte bara praktiskt utan även ideologiskt. Som ett exempel kan nämnas att Sigtunastiftelsen idag bedriver ett viktigt arbete med religionsteologi och religionsdialog. Dessa frågor har en ökande betydelse för kyrkorna i alla de nordiska länderna. Efter nedläggningen av NEO, Vår Lösen och Social Debatt finns ett gemensamt intresse att finna nya former för ekumenisk, teologisk och social rapportering och

dokumentation. Sigtunastiftelsen erbjuder också genom forskningsstipendier, bibliotek, arkiv och kurs/konferenslokaler en miljö för studier, forskning och utveckling.

a. Tidsplan

- i. Maj 2003 - förslag om NIE till Evangelisk-Lutherska kyrkans i Finland utrikesråd och Svenska kyrkans kyrkostyrelse för beslut
- ii. September 2003 – samarbetsavtal mellan de svenska, finska och isländska folkkyrkorna och Sigtunastiftelsen. I samband härmed inbjuds övriga nordiska folkkyrkor att sluta liknande avtal och på så vis delta i verksamhetsfinansiering och styrgrupp.
- iii. Konstituerande möte okt/nov 2003 – formella beslut om NIE från 1 januari 2004
- iv. Ekumeniskt samråd (nedan kallat *programråd*) under våren/sommaren 2004 inom ramen för NIE i anslutning till NER:s sista årsmöte

b. NIE:s verksamhetsinnehåll (-i kontinuitet med NER:s huvudsyften)

- i. Dokumentation, kommunikation (skriftserie, ekumenisk tidskrift)
- ii. Faith & Order – nätverk
- iii. Nordiskt nätverk för genderfrågor
- iv. Forskningsfrågor
- v. Utbildningsfrågor
- vi. Kyrka och samhälle. Särskild inriktning på kyrkornas roll i ett mångkulturellt och mångreligiöst samhälle.
- vii. Samordning av nordiska förberedelser inom internationell ekumenik
- viii. Sekretariat för nordiska biskops- och primatmöten (gemensamma folkkyrkofrågor)

c. Organisation

- i. Verksamheten utförs organisatoriskt som ett NIE inom ramen för Sigtunastiftelsens verksamhet
- ii. Verksamheten bedrivs med samma ekumeniska syfte som dagens NER
- iii. Verksamheten bedrivs på nordiska folkkyrkors uppdrag. Tillsammans sluter dessa samarbetsavtal med Sigtunastiftelsen. Personal och kansli finansieras genom årliga

anslag från folkkyrkorna till Sigtunastiftelsen, som är arbetsgivare. Enskilda konferenser, program och projekt skall vara självfinansierande.

- iv. Verksamheten är också i övrigt förvaltningsmässigt inordnad i Sigtunastiftelsen.
- v. Verksamheten har sin bas på Sigtunastiftelsen, men kan, och bör, genomföra forskning, konferenser och annan verksamhet också på andra platser och i andra länder
- vi. Verksamheten leds av en *styrgrupp*, som regleras i ovanstående samarbetsavtal. Styrgruppen skulle kunna bestå av två biskopar, ekumeniskt ansvariga tjänstemän inom de folkkyrkor som ingått samarbetsavtal, direktor samt en representant för Sigtunastiftelsen, t ex dess ordförande eller direktor. Formell styrelse behövs inte.
- vii. Styrgruppen kallar årligen till ett *programråd*, ett årligt nordiskt ekumeniskt idéforum. Här ingår styrgruppen, företrädare för folkkyrkorna, andra kyrkor och samfund, teologiska fakulteter samt andra ekumeniska aktörer i Norden, såsom de nationella kristna råden. (Programrådet är ett rent idéforum. Årsmöte eller representantskap behövs inte.)
- viii. Program- och projektidéer som väcks av programrådet följs upp av styrgruppen.
- ix. Programrådet innebär ett öppet idéutbyte kring aktuella ekumeniska frågor och kan därför också generera andra projekt genomförda i olika ekumeniska konstellationer.
- x. Styrgruppen avger årsrapport till folkkyrkorna och till Sigtunastiftelsens styrelse enligt upprättat samarbetsavtal

d. Personal och kansli

- i. Direktor
- ii. Assistent
- iii. Övrig personal utifrån de behov som uppkommer för enskilda projekt
- iv. Kansli och kanslilokaler (kan vara på Sigtunastiftelsen eller i NER:s nuvarande lokaler)

Det fremtidige nordiske økumeniske samarbejde

Dette forslag til det fremtidige økumeniske samarbejde er udarbejdet af en arbejdsgruppe under Den danske folkekirkes mellemkirkelige Råd. Forslaget er efterfølgende godkendt af Rådet, og fremsendes derfor som Det mellemkirkelige Råds forslag. Forslaget er lavet ud fra et ønske om også i fremtiden at have et nordisk økumenisk samarbejde, og intentionen er at skabe nogle rammer som på en fleksibel måde kan fremme det gensidige kendskab og samarbejdet mellem kirker og kristne i de nordiske lande og også skabe rum for den løbende praktiske koordinering og gensidige information. Forslaget er tænkt som et debatoplæg til drøftelse med de øvrige nordiske kirker.

Overordnede kriterier:

Tjene til at bringe kirker og kristne i Norden sammen (kendskab og venskab)
Inklusivt og åbent for alle nordiske kirkesamfund der er interesseret i at deltage i samarbejdet
Fleksibelt
Effektivt
Billigt
Bygge på eksisterende strukturer

Kendskab og venskab:

Gennem de seneste tiår er der kommet flere og flere forskellige kirkesamfund i Norden, bl.a. på grund af indvandring til vore lande. Samtidig er der i alle vore kirkesamfund større og større opmærksomhed rettet mod og samarbejde med kirker både i Europa og internationalt. Det har medført at kendskabet til hinandens kirker i Norden er blevet mindre, og internationale relationer har samtidig påvirket kirkerne og afdækket eller uddybet de forskelle der i forvejen er. Der er dog fortsat store ligheder mellem for eksempel de lutherske kirker i Norden, **og mange kirker har et organiseret fælles samarbejde på nordisk plan, som på forskellig vis kan indtænkes i det fremtidige nordiske samarbejde.** Kendskab og venskab er kodeordene for hvad der skal samarbejdes om. Derudover er der behov for en løbende koordinering (af fælles projekter, i forbindelse med generalforsamlinger og møder i de internationale organisationer) og gensidig information.

Det præcise indhold aftales dels på større nordiske møder, dels løbende på sekretærniveau. Hovedvægten lægges dels på koordinering i forhold til de europæiske og internationale organisationer på den ene side, og på den anden side på det der er direkte rettet mod menigheder, aktive kirkefolk eller kirkefolk engageret i særlige arbejdsområder eller med særligt arbejdsansvar.

Af konkrete forslag til indhold kan nævnes:

- * Temakonferencer, for eksempel om religionsfrihed, religionsdialog,
- * Lokaløkumeniske studierejser,
- * Venskabsmenigheder som del af venskabsbyer,
- * Ungdomsarbejde, konfirmandprojekter,
- * Samarbejde om besøg af delegationer fra kirker i andre verdensdele....
- * Støtte til opbygning og videreførelse af netværker som for eksempel Netværk for Teologisk Uddannelse, men med høj grad af ”udlicitering” til de deltagende parter selv.

Form/struktur

Det fremtidige nordiske samarbejde bør i størst muligt omfang bygge videre på de netværk og mødefora der fungerer i forvejen.

Derudover har de nationale økumeniske råd hver især et bredere netværk af kontakter til nordiske kirkesamfund som er medlemmer af det nationale økumeniske råd, men ikke af de internationale organisationer. Ofte har disse kirkesamfund ikke særlig mange ressourcer til selv at engagere sig løbende i nordisk økumenisk samarbejde, men de kan være interesserede i at blive inddraget lejlighedsvis. Disse kontakter bør også nyttiggøres.

De netværker der skal udgøre fundamentet for det løbende samarbejde, er fortrinsvis.

- de lutherske sekretærmøder
- de økumeniske sekretærmøder (med generalsekretærene for de nationale kirkeråd/økumeniske råd)
- de nordiske økumeniske sekretærmøder (med bred økumenisk deltagelse af økumeniske sekretærer i de nordiske kirker + kirkeråd/økumeniske råd).

Det hele kunne forankres i et stort nordisk møde for eksempel hvert andet år med kirkerepræsentanter. Her skulle dels være en fælles drøftelse af de foregående års samarbejde og overordnede forslag og ønsker til de kommende år – med uddelegering af opgaver til kirker der vil påtage sig at stå for dem. Derudover skulle der være god plads til at de enkelte netværk og fora kunne mødes i tilknytning til dette møde. Mødet skal være åbent for alle nordiske kirkesamfund der ønsker at være med.

Så stor en del af arbejdet som muligt uddelegeres til en eller flere kirker og/eller nationale økumeniske råd. Dvs. at arrangementer, for eksempel konferencer om specielle temaer, studieture osv. arrangeres af en eller flere kirker/kirkeråd som påtager sig at lægge program, finde lokaler, udsende invitationer osv. Dette aftales og koordineres løbende på de økumeniske sekretærmøder.

I det omfang der er brug for en løbende sekretariatsfunktion til at koordinere arbejdet og holde styr på databaser, kan den lægges i et af de eksisterende sekretariater hvortil der knyttes personale i det omfang der er brug for det og ressourcer dertil.

NØR-arbejdsgruppen, 9-5-2003

Godkendt på rådsmøde d. 14. maj 2003

Forslag til tidsplan

Sommer 2003-forår 2004: Forskellige arbejdsgrupper udsender deres forslag til det fremtidige nordiske økumeniske samarbejde. Forslagene sendes bredt ud til åben diskussion og inspiration.

Tidligt forår 2004: 1. Nordiske kirkemøde om det fremtidige nordiske økumeniske samarbejde – både form og indhold. Åben debat hvori de forskellige forslag indgår på lige fod, og hvor nye ideer kan opstå. Arbejdsformen bør fremme kreativiteten og den åbne dialog (for eksempel kan der indgå et Fremtidsværksted eller lignende). Der nedsættes en eller flere arbejdsgrupper som arbejder videre med de forslag der fremkommer af mødet.

Arrangører: De nationale økumeniske råd / kirkeråd.

Deltagere: Kirker og kirkesamfund i Norden. De nationale råds kontaktnet udnyttes til at få invitationen *så bredt ud som muligt til kirkerne i Norden.*

Tid og sted: besluttet af arrangørerne.

Forår 2004-efterår 2004: Emnet tages løbende op på nordisk økumenisk sekretærmøde, de lutherske sekretærmøder og de økumeniske sekretærers møde. Der kan evt. aftales et ekstra nordisk økumenisk sekretærmøde.

Efterår/vinter 2004: 2. Nordiske kirkemøde. Samlers op på det foregående års debat og arbejde og beslutter om form og indhold på det fremtidige nordiske økumeniske samarbejde.